

dotyky a spojenia

10. ročník martinského festivalu divadiel na Slovensku

festivalový

3 žurnál

Herec Vladimír Čema: Milujem atmosféru Dotykov a spojení

V stredu 25. 6. sa festivalovému divákovi okrem iných predstavilo aj Divadlo Alexandra Duchnoviča (DAD) z Prešova. Výnimočnosť ich inscenácie Nescudzoložíš na motívy noviel L. V. Tolstého spočívala v tom, že bola naštudovaná v rusínskom jazyku. Rozhovor nám po predstavení poskytol člen hereckého súboru DAD Vladimír Čema, ktorý si atmosféru martinského festivalu nevedel vynachváliť.

Predstavíte sa na úvod krátko a výstižne našim čitateľom? Volám sa Vladimír Čema (smiech) a pochádzam z východného Slovenska - zo Svidníka. Mám rusínske korene, moji rodičia aj prarodičia sú rusínskej národnosti.

Takže pre Vás hranie v rusínskom jazyku v tejto inscenácii nebol problém. Nie, vôbec. S týmto jazykom som bol v kontakte od malička a tak som ho ani nevnímal ako cudzí, ovládam tiež azbuku. V divadle hráme aj iné hry po rusínsky, takže mi toto „cudzojazyčné“ hranie nerobí žiadne problémy.

Kde ste vyštudovali herectvo? Ja som herectvo neštudoval, do divadelného súboru som sa dostal cez konkurz a pôsobím v ňom už šesť rokov.

Aké postavy hráte najradšej? Tie komické alebo radšej psycholo-

gické? Mám rád oboje, rozhodne sa neškatulkujem len do jednej kategórie. Najviac mi vyhovuje, keď mám možnosť si ich striedať. To viete, pri tragickej či psychologickej postave musí herec viac premýšľať a je to väčšmi vyčerpávajúce, fyzicky aj psychicky. A tak keď mi režisér ponúkne po takejto náročnej roli „oddych“ prostredníctvom komickojej postavy, som iba rád.

Dnes ste sa festivalovému divákovi predstavili s inscenáciou Nescudzoložíš. Ako vnímate svoju postavu Jevgenijho? Do tejto role som dal veľa energie, skúšky boli náročné a dlhé, pretože aj samotná inscenácia je taká. Postavu Jevgenijho ľutujem, prechádza veľkým vnútorným očistením a neustále má pocit, že podviedol svoju manželku s postavou Lízi. No pritom s ňou fyzicky nikdy nič nemal. Scudzoložil s ňou jedine myslou, a aj napriek tomu má obrovské výčitky svedomia, až

Lev Nikolajevič Tolstoj: NESUCUDZOLOŽÍŠ - Divadlo Alexandra Duchnoviča Prešov

RÉŽIA: Júlia Rázusová, **DRAMATURGIA A DRAMATIZÁCIA:** Michaela Zakuťanská, **HUDBA:** Lucia Chutková, **KOSTÝMY:** Diana Strauszová, **SCÉNA:** Zoja Zupková

OBSADENIE: Vladimír Čerma, Daniela Libezňuk, Ľudmila Lukačiková, Jozef Pantlikaš, Eugen Libezňuk a ďalší.

napokon spácha samovraždu. Myslím si, že v dnešnej dobe by sa niečo takéto stalo naozaj výnimočne. Tu je vidieť, ako kedysi cirkev ovplyvňovala mysle ľudí... Už len samotné pomyslenie na hriech je hriechom.

Máte rád ruskú literatúru? Poznáte tvorbu L. N. Tolstého? Áno, mám ju rád a tvorbu Tolstého poznám, no mojím najobľúbenejším ruským dramatikom je Čechov. Mám rád jeho poetiku a hlavne jeho antifeministický humor, ktorý pobaví naozaj každého, dokonca aj dámy (smiech). V divadle ho momentálne hráme (pozn.

autora: Pytačky, Medveď) a hrali sme ho aj v minulosti (pozn. autora: Ujo Váňa).

Páči sa Vám hranie na divadelných festivaloch a prehliadkach? Hranie na festivaloch si vždy užívam a hlavne na tomto vašom! Dotyky a spojenia milujem, máte tu výbornú atmosféru, je taká... Iná než na ostatných festivaloch. Komunikácia s nami ale aj s divákmi je veľmi otvorená. To bude zrejme tým, že martinské divadlo má výborného riaditeľa... Ten je náš, to sa nezaprie (smiech). Hlavne si užívam to, že sa tu vždy večer po predstaveniach stretnem s množstvom kolegov z iných divadiel.

Chodíte sa pozerať aj na ich festivalové predstavenia? Áno, samozrejme. Veď inokedy na to nie je veľa príležitostí. V našej profesii voľného času veľa nemáme, sme radi za každú voľnú chvíľu a neostáva nám priestor na vzájomné návštevy počas sezóny. Preto naše každoročné stretnutie s ostatnými ľuďmi z brandže je veľkým uvoľnením. Na tomto ročníku som sa dokonca stretol po niekoľkých rokoch s dávny kamarátom a kolegom, s ktorým sme kedysi tancovali v prešovskom balete. Poviem vám, je to úžasný pocit.

Za rozhovor ďakuje Andrea MAJERČÍKOVÁ

PROGRAM FESTIVALU PIATOK 27. JÚN

09:30 - Národný dom - Krista Bendová - Opice z našej police - Bratislavské bábkové divadlo

11:00 - Foyer ND - Pozri sa na to! - divadelný workshop tábora Wachumba, téma: SCÉNA

11:05 - Národný dom - Kritická platforma - hodnotenie inscenácií predchádzajúceho festivalového dňa, moderuje: Vladimír Štefko

13:30 - Divadelné námestie - veľké pódium - SHERPA BAND - KONCERT - VSTUPVOLNÝ

14:00 - Divadelné námestie - veľké pódium - Jakub Nvota: Cafe Dostoyevski - Túlavé divadlo

16:00 - Štúdio SKD - Iveta Horváthová: Nostalgia - Bábkové divadlo na Rázcestí Banská Bystrica

19:00 - Národný dom - Henrik Ibsen: Rosmersholm - Divadlo Aréna Bratislava

22:00 - Divadelné námestie - veľké pódium - Babylonská veža - Divadlo Štúdio tanca Banská Bystrica

23:30 - Štúdio SKD - Ivan Blahút: Kríza (alebo Takto si tu žijeme) - Prešporské divadlo Bratislava

Přehledka hereckých výkonů v martinském Lese

S inscenováním Ostrovského divadelní hry Les jakoby se v poslední době roztrhl pytel. Jen během letošního roku komedie stará přes sto čtyřicet let zaznamenala hned dvě premiéry. A to ve velmi krátkém časovém odstupu. V březnu se hra představila českému publiku v Národním divadle v Praze a v dubnu pak v Slovenskom komornom divadle v Martině, kde znovu spatřila světlo a lesk divadelních prken po dvaatřiceti letech.

Jak vnímat postavu Raisy Gurmyžské?

Děj hry diváci postupně rozkrývají skrze tajné tužby starší bohaté vdovy Raisy Gurmyžské (Jana Olhová), která si dělá záľusk na mladého Alexeje (Daniel Žulčák). Toho u sebe na statku nechává pod záminkou sňatku se svou neteří Axjušou (Kamila Antalová), ačkoliv sama po něm touží a v závěru se berou. Na postavu Raisy se můžeme dívat ze dvou úhlů pohledu. Buď ji můžeme vnímat jako vdovu, která celý svůj život intrikuje a snaží se před ostatními držet masku počestné, postarší statkářky, která vše co koná, dělá pro dobro ostatních, ale vlastně především pro sebe. Anebo v ní můžeme vidět pouze zhrzenou a nešťastnou ženu, která touží po lásce. Jana Olhová naplňuje svým hereckým projevem obě tyto linie a nenásilně je spojuje do sebe. Díky vynikající práci intonační techniky, gestiky a mimiky nabízí recipientům nečernobílý pohled na svou postavu. Z projevu Olhové jde cítit jistota a repliky, které pronáší, jsou velmi dobře usazené, byť premiéra inscenace se zrodila pod režisérskou taktovkou Lukáše Brutovského teprve nedávno.

Vřelost slovenského publika

Napříč celou inscenací se projevoval jasný a očividný dialog mezi herci a hledištěm. Slovenské publikum na některé výseky z Lesa reagovalo smíchem a mnohokrát jevištní tok

děje přerušilo vřelým potleskem, který v závěru vygradoval v „standing ovation“. Zdá se, že festivalové publikum na Slovensku je neuvěřitelně vřelé a spontánní, vždyť tímto typem potlesku ve stoje již počtili muzikál Bathoryčka, inscenaci Zachráň si svojho Afričana nebo Karpatský thriller. Jediným rušivým elementem se stalo pouze opakované vyzvánění mobilního telefonu, které však herce nevykolejilo.

Divadlo na divadle

Ostrovského hra Les se vyznačuje typem tzv. divadla na divadle, a to především v postavách potulných a neúspěšných herců Arkadije Šťastlivce (Marek Geišberg) a Gennadije Nešťastlivce (Daniel Heriban), kteří divákům představují své herecké typy komika a tragika. Tuto myšlenku mají zřejmě umocňovat i na scéně rozmístěné pultíky s texty, které mají evokovat hru jako dramatický text s rozepsanými replikami pro herce. Zároveň pak proměna Nešťastlivce v bohatého muže, kterého důvěryhodně sehraje před svou vlastní tetou Raisou a přestrojení Šťastlivce za sluhu, to vše tomu jen nasvědčuje.

Méně je někdy více

Tohoto hesla se držel i scénograf Jozef Ciller. Jevištní prostor ponechal bez kulis, které

však nahradila výsuvná zadní plocha jeviště, do níž byli umístěni hudebníci (klavír, housle a kontrabas) nebo jen po jevišti rozesté pultíky. S jednoduchou scénou šly ruku v ruce i elegantní kostýmy ze současnosti Zuzany Hudákové, které vábily divákův zrak a zaplňovaly tak jevištní prostor. Promyšleným tahem bylo opakované vysouvání a zajíždění zadní plošiny s hudebníky, kteří tak vytvářeli diegetickou hudbu a reagovali na příchody Ivana Petrova (Ján Kožuch) disharmonií. Ciller recipientovi nabídl i pocit jakési nekonečnosti prostoru, když plně a dokonale využil hloubku jeviště při výjevech společného putování Šťastlivce a Nešťastlivce v kontrastu s jejich vyčleněním před oponu.

Závěrem

Martinský Les je postaven na výborných hereckých výkonech, kterým jednoznačně dominuje Jana Olhová se svou postavou statkářky Raisy díky široké škále hereckého rejstříku. Ačkoliv některá gesta působí mírně křečovitě díky křiku Nešťastlivce a jeho protipólu umírněnosti Ivana Petrova (během vymáhání tisíce rublů za prodej lesa), je zcela zjevné, že je tak učiněno záměrně. Divadlo na rozdíl od filmu vždy musí mírně přehrávat, aby se dostavil patřičný výsledek v podobě emocí publika.

Iveta ŠIMKOVÁ

Pozornosť v Kritickej platforme na seba strhol Karpatský thriller

Stredajšie divadelné ráno opäť patrilo najmä programu určenému pre detského diváka. Poslucháči herectva z VŠMU si pre našich najmenších divákov pripravili inscenáciu Jasietka a vďaka blízkeho kontaktu, ktorý poskytovalo provízorne hľadisko umiestnené na samotnom javisku, mali deti dokonca možnosť dotknúť sa divadla. Na predstavenie neskôr nadviazal aj workshop s témou Ako na to?, tentokrát zameraný na divadelnú réžiu.

Na kritickej platforme si veľkú pozornosť získala inscenácia Karpatský thriller, ktorá deň predtým otvárala oficiálny program festivalu. Niet sa čo čudovať, veď ide o titul, ktorý vytrča z radu produkcií v repertoári Slovenského národného divadla. Divadelný ústav v rámci ďalšieho programu pripravil prezentáciu svojich aktuálnych teatrologických výskumov a edičných projektov.

Nevšední zážitok s Eee... Earthlinks? alebo „Haló, mimozemšťan?“

Tretí festivalový den pokračoval i presto, že počasí mu toľko neprálo. Dopolodne se pomalu prehouplo přes svůj horizont a divadelní náměstí se rozeznělo chytlavou hudbou TROLLU (Tretia rocková oneskorená ľudová línia). Tuto atmosféru dokreslovali i herci z Harry Teater na chůdách, kteří bavili děti a kolemjdoucí.

Dětem, ale i dospělým byla věnována inscenace Eee... Earthlinks? alebo „Haló, mimozemšťan?“, které byl možná trochu nešťastně vyhrazen prostor foyer Národního domu, kde nevyniklo tolik svícení a pronášení replik a hudební čísla se občas ztrácela v ozvěně. Nicméně bylo úžasné pozorovat dokonalé masky z dílny italského režiséra Mattea Destra propojené s živou hudbou vytvářenou jen pomocí trianglu, xylofonu, hrkačky či foukačky. Dětsí diváci na mimozemšťana podobného vzezření jako mistr

Joda ze Star Wars reagovali úžasne, spolupracovali ochotne s herci a vytváreli tak nezapomenutelnou atmosféru.

Nescudzoložíš, inscenace Divadla Alexandra Duchnoviča z Prešova v režii Júlie Rázusové, se představila divákům v martinském štúdiu. Dramatický text v rusínském jazyce vznikl díky propojení Tolstého novel (Rodinné štěstí, Ďábel a Kreutzerova sonáta).

Na ni pak plynule navázal Les A. N. Ostrovského v podání martinského činoherního souboru. Jedná se o velmi čerstvou záležitost, jelikož premiéru inscenace měla 11. dubna tohoto roku. Nepřehlédnutelnou se v ní stává Jana Olhová, která svým excelentním výkonem strhává divákovu pozornosť na sebe.

ChaOtica v prostoru kina a prešovští singles ve štúdiu

Chystané baletní představení ChaOtica Balletu ŠD Košice v režii Pála Frenáka se z důvodu nepříznivého počasí přesunulo z Divadelního náměstí do prostoru Martinského kina Strojár. Poslední inscenací třetího festivalového dne bylo Single radicals z Prešovského národního divadla pojednávající o čtyřech singles z Prešova, to celé v režii Júlie Rázusové.

Tretí den Dotyků a spojenia nabídl pestrou škálu inscenací, ze které si vybral jak příznivec klasického formátu, tak divák hledající experiment a netradiční formu divadla.

Iveta ŠIMKOVÁ
Andrea MAJERČÍKOVÁ

Festivalový žurnál č. 3, 26. 6. 2014

Redakcia: Iveta Šimková, Andrea Majerčíková, Michal Badín. Reportérky festivalového žurnálu sú študentkami Katedry divadelných, filmových a mediálnych štúdií na Univerzite Palackého v Olomouci. Andrea Majerčíková a Iveta Šimková študujú na tejto katedre odbor Teória a dejiny dramatických umení.

Foto: Braňo Konečný **Vydáva:** SKD Martin
Náklad: 150 ks

